

גם בחרות וגם בליברלים מדברים על כך בגלוי: אחרי הבחירות יכדשו הליברלים ויקימו קואליציה עם המערך – אך בינתיים כלואים אנשי-חרות והליברלים ברשימה אחת, ונגזר עליהם לרוץ ביחד

שחל לחץ על ברמז

הגשת הצעת המערך הודיע וייצמן על הקמת רשימה עצמאית. תמ"י ניסתה לגנוב את ההצגה (העולם הזה 11.4.84) וההמשך כבר ידוע. השאלה שנתרת פתוחה היא מה טעם מצאו פעילים מרכזיים במפלגה הליברלית לשלוף שפן זה דווקא השבוע. יש לכך תשובות רבות המתקבלות על הדעת. אחת מהן היא שהליברלים מאותנים למערך, שאם תוצאות הבחירות יראו ישאירו את הליכוד באופוזיציה, הרי שהליברלים, ברובם הגדול מעדיפים להיות בקואליציה, גם אם בראשה יעמוד המערך. מודעי רוצה לומר שיש לו שפה משותפת עם פרס.

וייצמן בדק את האפשרות עם פרס

תשובה אחרת נעוצה בדבריו של מודעי לשגריר הזר. למרות שהליכוד רלים נאלצים לרוץ לבחירות במסגרת הליכוד הרי שהם יפרקו אותו מייד אחרי כן, משום שקיימת ביניהם ובין המערך הבנה, אם לא הסכם חתום: שהקואליציה הבאה תהיה בלי חרות.

■ בן-ציון ציטריין

כפני אנשי המערך שיפעילו לחץ על וייצמן. הוא נכנס למצב רוח, ניתח אונגר את מה שקרה לאיש העסקים מקיסריה. בשלב מסוים שוחחה עם וייצמן אישיות חשובה ממשרד הביטחון ודיברה על ליכוד. אך וייצמן עמד במרו.

בסוף אותו יום קדחתני, שבו התכנסה חטיבת הליברלים בכנסת פעם אחר פעם, הם קיבלו בברכה את מינויו של יגאל כהן-אורגד לתפקיד שר האוצר. מודעי אפילו טרח לומר שהוא לא היה מת על התיק החשוב. אחרי תקופת מה של רגיעה, חודשו המגעים בין מודעי ווייצמן, הפעם בביתו של אונגר. השיחות נמשכו כמה שבועות, ומה שעמד על הפרק היה שווייצמן יקח עימו שלושה-ארבעה ליברלים ויחולל עימם מהפך.

וייצמן התבטא בזלזול ובלשון עסיסית כלפי כמה מהליברלים שהוצעו ככני בריתו. עתה היה לו פרטנר חדש לשיחות. היה זה ח"כ תמ"י, אהרון אברחמיאד. וייצמן מחבב מאוד את השר לשעבר, שריצה בסוף שנת '83 שלושה חודשי עבודת-חוק. הוא אפילו השתעשע במגעים פוליטיים רציניים איתו. פעם התבטא וייצמן בנוכחות פוליטיקאים, שהוא ישאל לדעתו של אברחמיאד, נראה אם האסיר שלי כבר השתחרר, אמר וביקש ממזכירתו לבדוק אם אברחמיאד נמצא בביתו.

מתי החליט וייצמן להקים את רשימתו העצמאית? קשה להצביע על תאריך מדויק. בין חבריו הוותיקים רווחת הדיעה שדחיית שמיר את ידו המושטת, היא שעודדה אותו לצעידה עצמאית.

אחרת שהשתתפה בשיחה, היתה האיש החוק של אגד, שלמה עמר, יושב-ראש מוזכיות הקואופרטיב, שאחר-כך הפך מס' 3 ברשימת יחד של וייצמן לכנסת ה-11.

כעבור כמה דקות הוסבה מנושאים כלכליים לנושאים פוליטיים. על הפרק – שובו של וייצמן לתפקיד ממשלתי בכיר.

אך אם המערך לא יכול היה להושיע באותו היום, הרי ההזדמנות באה שוב ממודעי, שדרש להיות שר-האוצר. שמיר התלבט בין המועמדים השונים לתפקיד שר-האוצר. נאמנו של מודעי, גולדשטיין, דיבר עם ראשיהם המערך והסביר שהשאלה העומדת על הפרק, היא מתי תפרוש קבוצת מודעי.

נכנס למצב-רוח

בין שתי המגישות שהתקיימו בין שמיר ושרה-אנגריה פנה מודעי לשותפולעסקים של וייצמן, רמי אונגר, וביקש ממנו שיביא את וייצמן לירושלים.

כנופיית הארבעה נכשלו. הם לא רצו להיות ראשוני הפורשים. גם מודעי מצידו לא רצה להיות הראשון. שריר לא גילה עניין במהפך, ואילו מודעי סירב לדבר על הליכה משותפת עם וייצמן.

ב-10 באוקטובר '83 התברר שמאמצי פרס מודעי וייצמן לא נשאו פרי. יצחק שמיר הציג בכנסת את ממשלתו החדשה. חבריו של וייצמן סיפרו שהוא התהלך באותם הימים כארי בסוגר. גם שמיר לא סלח לו ולא קרא לו לדגל.

ממשלת שמיר הושבעה ומייד התכנסה כדי לרדן בנושאים כלכליים. המשבר הראשון שלה פרץ אף הוא סביב עניין כלכלי. 72 שעות אחרי הקמתה, התפטר ממנה שר בכיר, יורם ארידור. הסיבה – חשיפת תוכנית מנכ"ל משרדו, עזרא סדן, סמוך להתפטרותו נאלץ ארידור לשמוע באולפן מבט סקופ של ניסים מישעל, שווייצמן יקבל את תיק-האוצר.

על תיק-האוצר המתפנה קפצו רבים. בתחילה, מודעי, גידעון פת, שר המיסחר והתעשייה וגם וייצמן. הוא

תי. בגין הודיע בתום ישיבת ממשלה רגילה, שהוא אינו יכול לשאת עוד בנטל, והודיע על פרישתו.

מרבית התרגשות שכתו רבים שכמה ימים לפני הודעה זו, נפגש בגין עם וייצמן. העילה – וייצמן, השוכב הניצחי, שב מביקור פרטי במצריים וביקש לרווח על כך לבגין. מקורכי שני הצדדים סיפרו כי הפגישה לא היתה מיקרית. בגין, שלא שבע נחת משר-האוצר ארידור, בירר אפשרות עם וייצמן שזה יקבל את תיק האוצר (העולם הזה 31.8.83). גם לשיחה זו לא היה כל המשך. בגין התפטר. כשטלפנו אל וייצמן בבקשה שישב "הביתה" ענה: "לשם אני לא חוזר".

עתה התעורר המערך לחיים. סיעת המערך בכנסת מנתה 50 ח"כים. היא עשתה כל מאמץ להציג בפני הנשיא חיים הרצוג קואליציה, ולו רק בת 61 חברים.

המערך פול לעבר שתי קבוצות בליברלים. קבוצת מודעי, שכללה את פרס, בני שליטא, פינחס (פיני") גולדשטיין ופסח (פייס") גרופר. קבוצה שניה היתה כנופיית הארבעה, התארגנות אד הוק של מאוכזבי

מודעי ניהל משאומותן חשאי עם וייצמן למען אותה המטרה

מודעי, שאף הוא היה מרוגז, קיווה בסתר-ליכוד שהוא יוכל עוד באותו היום, ה-17 באוקטובר, לפרוש עם קבוצתו ולהקים ממשלה חליפית, כשגם וייצמן נמצא בתוכה. בדרך זו הוא קיווה להמתיק את טעם פרישתו מממשלת שמיר.

אנשי מודעי פנו לשחל וביקשו שגם ראשי המערך יביאו את וייצמן לירושלים. מודעי רצה להיפגש עם וייצמן בבית-מלון ירושלמי ומשם לתאם את עמדותיהם המשותפות. מודעי ידוע במצב-הרוח שלו. מסתבר שגם לוייצמן לא חסרים כאלה. הוא התעקש לא לבוא לירושלים ולא להיכנס לתכתיבי מודעי. "תגידו למיסטר רבלון שאני לא בא", אמר למי שפנו אליו. "הליפסטיק הזה יכול לעשות לי רק רב אחר..." אמר וייצמן בהתכוונן לתפקידו בעבר של מודעי כמנכ"ל חברת התמרוקים רבלון. "כשרציני הוא לא היה מוכן, עכשיו הוא רוצה אותי למיכוח עם הגמד", סיים וייצמן את דבריו. אונגר התחנן בפניו. אונגר התחנן

טילפן לשמיר והציע לו את שירותיו. שמיר רחה אותו בקש, והציע לו להתחיל את פעילותו בתנועה, כחבר בסניף.

ברגע זה היו גם מודעי וגם וייצמן מעוניינים בהפלת הממשלה ובהליכה עם פרס. כשבט, שבין התפטרות ארידור ומינוי שר-האוצר החדש, הזמין וייצמן לביתו כמה אנשים מרכזיים מהמערך. הוא רתח מועם על התנהגות שמיר כלפיו. הוא גידף את ח"כ חרות הג'נג', מיכה רייסר, שתיווך בחלק מהמהלך. לווייצמן היה נדמה שרייסר שיטה בו. לשיחה בביתו של וייצמן הוזמן שחל. הוא היה אמור להיות המתווך, אך הכיסוי שניתן לה היה דיון כלכלי שבו לקח שחל חלק, כיועץ מישפטי. הנושא: מכירת חלק ממניות סונול שהיו בידי אחד הבעלים.

שחל הביא לפגישה גם את ח"כ העבודה, רפי אדרי, מנכ"ל שיכון עובדים. נוצרה אפשרות שחלק מהקניה ייעשה באמצעות הפשרת קרקע לבניה בנתניה. דמות בולטת

המפלגה. היא כללה את יושב-ראש הכנסת, מנחם סבידור, והח"כים ברמן, זיגמון ורן תיכון.

פרס נפגש לשיחה בנושא זה עם מודעי. משה שחל, ראש סיעת המערך בכנסת, נפגש עם ברמן, גם בכנסת וגם במשרדו של שחל בחיפה. אברהם (כצל"ח) כרעיו נפגש עם מקורכי קונצרט שחל אייזנברג, כדי לבדוק איך תגיב סיעת השר אברהם (אברשה") שריר, לאפשרות של מהפך פרלמנטרי והקמת ממשלה חליפית בראשות המערך. וייצמן עצמו יום פגישה עם פרס.

יושב-ראש מפלגת-העבודה חש שהסיכויים גדלים משעה לשעה. מודעי אמר, שהוא יכול להביא את שמונה ח"כים. הוצעו לו תפקיד סגן ראש-ממשלה ותיק-חוק. הועלה רעיון שווייצמן ילך עם הליברלים הפורשים, יקבל את תיק-הביטחון, ובשלב שני יתמודד בראשם בבחירות לכנסת ה-11. אבל התוכנית הגרנדיוזית לא יצאה אל הפועל.

מאמצי שחל להביא לפרישת